

„Předmět“ a souvislosti

Učinit něco „předmětem“ svého zájmu, své pozornosti, svého rozboru nebo vůbec studia apod. znamená to něco vydělit ze skutečných jeho vztahů k blízkému i vzdálenému okolí (jakož i ze vztahů onoho okolí k němu samému, neboť nejčastěji jde o vztahy obousměrné). A přitom musíme ovšem počítat s „okolím“ nejen prostorově, ale také časově, tedy ve směru do minulosti i do budoucnosti. Toho si byli vědomi někteří významní myslitelé už v samotných počátcích řecké filosofie, a proto si našli také jedno z nejstarších pojmenování, jímž se pokusili důraz na takové „okolnosti“ (či „okoličnost“) podtrhnout a upevnit, totiž sloveso *periechein* a odvozené podstatné jméno *to periechon*. To právě bylo zřejmě inspirací Karlu Jaspersovi, když razil německý termín „das Umgreifende“ a když pak dokonce pojmenoval zvláštní filosofickou disciplínu jako „periechontologii“. V tomto světě není zkrátka nic opravdu izolováno, ale všechno je vždy zapojeno do nejrozmanitějších (převážně obousměrných) vztahů. (Srovnej s Anaxagorou, zl. B8 ze Simplikia – př. Svoboda s. 94: „Nejsou od sebe odloučeny věci v jednom světě ani uřaty sekerou ...“.) A proto je třeba si s plnou vážností položit otázku, na co zapomínáme, když se na něco zaměřujeme jako na „předmět“, tedy jako na něco, co je tím, čím „jest“, jako by oné zapojenosti do nejrozmanitějších vztahů nebylo, a teprve jako takové je (údajně jako celé) vskutku „před námi“.

(Písek, 140514-1.)